

Januar 2009.

**U susret prolećnoj setvi
Izbor FAO grupe zrenja za setvu kukuruza**

1. Klimatske promene su znatno uticale i na uslove proizvodnje kukuruza na našem području. Nepredvidivi vremenski uslovi (toplotni udari ili prevelike količine padavina) su znatno otežavali samu proizvodnju.

2. U poslednjih par godina i rokovi setve u odnosu na ranije standardno vreme oko 15.04. su se pomerili ka zadnjoj dekadi marta i prvoj dekadi aprila.

3. Rezultati makro i demonstracionih ogleda postavljenih širom ovog područja (Loznica, Mali Zvornik, Ljubovija i Krupanj) su pokazali da su variranja u prinosima kod novih generacija ranih hibrida kukuruza i hibrida pune vegetacije vrlo mala a u nekim slučajevima i veća u korist ranih hibrida.

4. Postoji više razloga za setvu ranih hibrida kukuruza a to su:
- A) Ranija berba i mogućnost da se kvalitetno pripremi zemljište za setvu ozimih i starih žita
 - B) Ozima strna žita posejana u optimalnom roku daju veće prinose.
 - V) Kod ranih hibrida period svilanja i metličenja je raniji pa na taj način mogu da se izbegnu ekstremno visoke temperature u julu i avgustu.
 - G) Rani hibridi beru se sa manjim sadržajem vlage zrna pa su olakšani uslovi za čuvanje klipa.
 - D) Ukoliko je berba ovakvih hibrida kombajnom u zrnu, najčešće nisu potrebni dodatni troškovi sušenja.

5. Preporuka setve strukture po FAO grupama zrenja za stabilniju proizvodnju na jednom gazdinstvu bi bila sledeća:

- FAO grupa zrenja 300 -20-25% površina za kukuruz
- FAO grupa zrenja 400 i 500 -35-40% površina za kukuruz
- FAO grupa zrenja 600 i 700 -40-45% površina za kukuruz

Za poljoprivredne proizvođače koji seju veće površine pod kukuruzom preporuka je da i u okviru jedne FAO grupe zrenja seju 2-3 različita hibrida da bi proizvodnja bila što uspešnija.

Dezinfekcija i dezinfekcija zemljišta u plasteniku

Zbog zaraze zemljišta gljivama, nematodama zemljišnim štetočinama neophodno je izvršiti dezinfekciju zemljišta. Za tu svrhu, koriste se Basamid granule, 40 do 60 g/m². Razbacane granule se inkorporiraju u zemlju, na dubinu 20 do 25 cm. Potom se zemljište prekriva folijom ili se zalije vodom 10-15 l vode/m². Preporučljivo je da se prvo uradi priprema zemljišta, da se zemljište isfrezira do dubine inkorporacije, da t^o zemljišta bude 10 do 15 °C. Ovu meru treba odraditi minimalno 45 dana pred setvu, zbog potrebe provetravanja zemljišta jer je Basamid izuzetno toksičan. Folija se uklanja posle 7 dana i preporučljivo je proveriti da li je preparat ispario, a to se vrši testom sa semenom salate.

Tretirana zemlja stavlja se u posudu, na vlažnu vatu nalepi se seme i stavi na površinu zemlje. Zatvori se hermetički i drži na t^o od 20°C. Ako seme za 48 sati proklija, smatra se da je gas ispario i može se početo sa radovima u plasteniku. Prilikom rada sa Basamid granulama, neophodno je koristiti gas maske, zaštitno odelo i obuću. Pri radu se ne sme piti i pušiti.

Ukoliko zemljište ne može da se odradi sa Basamid granulama, za suzbijanje patogenih prouzročivača poleganja rasada *Rhizoctonia solani* i *Phytophthora*, primenjuje se CinebS-65 50 g/m². Cineb se može pomešati sa suvim peskom radi lakšeg rasipanja. Rastura se istig dana pred setvu ili pikiranje rasada. Sredstvo se rasturi, a zatim grabuljama inkorporira.

Jako je efikasno i zalivanje pripremljenog zemljišta fungicidom Benomil 0.05% ili Previcur N-0.25% u količini od 10 L/m².

Dezinfekcija zemljišta je suzbijanje zemljišnih štetočina, kao što su žičnjaci, grčice, roveci i dr. Za tu svrhu koriste se zemljišni insekticidi kao što je Galation G 5, Teteton granule, Rovicid, u količini 20 do 30 kg/ha za sadnju u redove. Preparat se koristi neposredno pred sadnju i rasađivanje. Ako je napad jak, preporuka je da se insekticid rasturi po celoj površini u količini 40 kg/ha, a zatim izmeša sa roto-frezom na 10 cm dubine.

Oprezno dezinfekcija i dezinfekcija zemljišta, neophodno je izvršiti dezinfekciju alata i pribora za rad. To se najlakše čini potapanjem alata u 10% rastvor sode ili 5% rastvor plavog kamena. Alat mora oostojati u rastvorima 24 h prekriven folijom, radi produženog efekta sode.

Na ulasku u objekat, postavlja se sunder natopljen sredstvom za dezinfekciju, u cilju dezinfekcije obuće.

Okolinu treba držati čistu i urednu, bez korova i otpada.

Hraniva i komponente u ishrani

Svinja se ubraja u grupu svaštojeda i zbog specifičnosti sistema organa za varenje upućene su prvenstveno na ishranu koncentrovanom hranom koja se pre svega lako vari i ne sadrži visok sadržaj celuloze. U uslovima ishrane svinja u našoj zemlji u obzir dolaze sve vrste žitarica, nusproizvodi mlinske industrije i nusproizvodi industrije ulja i šećera.

Za održavanje dobrog zdravlja kao i za obimnu, efikasnu, ali i ekonomičnu proizvodnju svinja potrebno je obezbediti oko četrdeset različitih hranljivih materija, od čega pored energije imaju potrebe i za 10 esencijalnih aminokiselina, 15 vitamina i 15 mineralnih materija. Jedan deo ovih hranljivih materija životinje podmiruju putem konzumiranja prirodnih hraniva, ali se neke od njih moraju dodavati i u obliku sintetičkih materija. Pri sastavljanju obroka mora se voditi računa o prisustvu limitirajućih aminokiselina a to su : lizin, metionin, triptofan iz prostog razloga što su svinje veoma osetljive na njihov nedostatak. Obroci za svinje se najčešće balansiraju od sledećih hraniva: kukuruzne prekrupe, lucerkinog brašna, ječma, stočnog brašna, mekinja, ribljeg brašna, sojine sačme, sojinog griza, mleka u prahu, suncokretova sačma i sl.

Ukusan i dobro izbalansiran obrok nije lako sastaviti i zato je potrebno da farmer zna osnovne karakteristike o pojedinim hranivima . Tako naprimer prasid nerado konzumiraju suncokretovu sačmu i zato je ne treba uključivati u većim % u obroku; obrnut je slučaj kod obroka za krmače dojare gde suncokretova sačma povoljno utiče na produkciju mleka i zato treba da bude obavezna komponenta u ovom obroku; suva surutka je veoma kvalitetno hranivo za svinje svih kategorija gde se može uključivati u obrok a posebno veliki značaj ima za prasid jer povoljno utiče na porast, dobro se vari i ima vitamina grupe B; ječam je hranivo veoma pogodno za tovne svinje a slanina koja se dobija od svinja hranjenih ovom komponentom je čvršća, ukusnija i tražena na tržištu; sojina sačma je neizostavno hranivo u svim obrocima i za sve kategorije svinja, ali za prasid je izuzetno povoljno uključivati sojin griz jer ima blagotvorno dejstvo na osetljiv želudac kod mlade prasidi; kukuruz je obavezno i osnovno hranivo u ishrani svinja ali ono nikako ne može biti jedina hrana zajedno sa stočnim brašnom zato što nema potrebne amino kiseline za pravilan rast i razvoj; riblje brašno je hranivo životinjskog porekla, veoma kvalitetno i neophodno hranivo za sve kategorije svinja ali se njegova količina u obroku mora ograničavati posebno kod prasidi jer veliki % soli može izazvati pojave proliva, a kod kategorija za klanje može ostaviti neptijatan miris u mesu a taj problem se rešava zamenom ribljeg brašna sa stočnim kvascem i dodatkom lizina i metionina.

Dobro izbalansiran i ukusan obrok za svinje a posebno za tek odlucenu prasid nije lako sastaviti i zato treba puno znanja i umeća a najvažnije je da se konsultujete sa stručnim licima ukoliko niste sigurni ili nastanu problemi u varenju hrane a vi niste sigurni gde je pravi problem i kako ga resiti.

Bokorenje pšenice

Bokorenje predstavlja proces podzemnog grananja stabla pšenice. Krajnji rezultat ove faze je formiranje optimalnog broja stabala i izdanaka koji obrazuju biljke pšenice.

Može se slobodno reći, da je ovo najvažnija faza u razvoju pšenice, jer od njenog pravilnog odvijanja zavisice prinos pšenice.

Bokorenje određuju mnogi spoljařnji faktori i osobine sorte. Svetlost, rezervne hranljive materije, temperatura, rok setve kao i sama sorta pšenice presudno deluju na proces bokorenja. Ukoliko neka od ovih kockica u slagalici razvoja pšenice ne protekne normalno ili dođe do nekakvih oscilacija u njihovom odvijanju, može se očekivati direktan uticaj na dalji rast i razvoj pšenice.

Dužina ove fenološke faze je direktni zavisna od gore navedenih faktora, a može trajati i do 120 dana.

Pri setvi pšenice u optimalnom agrotehničkom roku, i temperaturi od 15°C, ova faza počinje 15-ak dana posle setve. Do njenog kašnjenja može doći usled preduboke setve i nedovoljno vlage, pa je poželjno da suma dnevnih temperatura bude veća.

Ako se pođe od toga da je sve uključujući i setvu, proteklo u najboljem redu, pri nedostatku snežnog pokrivača uz kombinaciju sa niskim temperaturama, može doći do poremećaja u proticanju ove faze. Veoma je bitno, da te niske temperature ne oštete čvor bokorenja, koji se nalazi na oko 5 cm u zemljištu. Ukoliko dođe do predugog dejstva negativnih temperatura bez snežnih padavina, može se očekivati promrzavanja čvora bokorenja i usev će biti uništen. Nasuprot tome, ukoliko, taj period negativnih vremenskih uticaja ne traje predugo, jedan deo biljaka će biti oštećen, a drugi će dolaskom povoljnijih vremenskih prilika, biti obnovljen.

Često svi izdanci koji se obrazuju u procesu bokorenja ne daju stabla, pa stoga razlikujemo opšte ili ukupno bokorenje i produktivno bokorenje. Opšte bokorenje je ukupan broj izdanaka po celoj biljci, dok je produktivno bokorenje, broj izdanaka koji će doneti klas. Oni izdanci koji u trenutku vlatanja imaju manje od 2 do 3 lista neće doneti klas. Dešava se da čak i oni produktivni izdanci sa 4 do 5 listova usled slabe mineralne ishrane u procesu vlatanja neće doneti klas. Ovo povlači za sobom značaj prihrane useva za produktivno bokorenje.

Koliko god proces bokorenja useva pšenice dobro protekao u zimu, toliko je bitno kako će biljka ući u sledeću fazu organogeneze, fazu VLATANJA.

Proizvodnja gljive bukovače

Ovo je jedna od proizvodnji u povrtarstvu sa kojom se pored ličnog zadovoljstva u konzumiranju može ostvariti i povoljan finansijski efekat za poljoprivredno gazdinstvo.

Kao uvod, prvo ćemo naglasiti neke glavne karakteristike ovih biljaka. Namerno je navedeno BILJAKA, jer dobar broj proizvođača ne zna da je u pitanju saprofita gljiva.

Bukovača raste na oslabljenim ili na odumrlim delovima drveća, panjeva, a posebno na panjevima i oborenim stablima bukve, po čemu je i dobila naziv.

Ima jako dobar ukus i visok kvalitet gljive. Visok kvalitet se ogleda u velikoj hranljivosti i visokoj hranljivoj vrednosti. Sadrži dosta suve materije, belančevina i ugljenih hidrata. Jako je značajna jer se može koristiti u ishrani dijabetičara zbog sadržaja povoljne količine složenih ugljenih hidrata. Pored ovoga, pripisuju joj se i značajna lekovita svojstva.

Prvi neophodni elementi su volja i želja, za proizvodnjom, a ako se obezbedi i tržište, može se ostvariti pozitivan poslovni efekat.

Oni proizvođači, koji poseduju podrumске prostorije i mogu delom kontrolisati uslove vlage i temperature, mogu biti uspešni proizvođači ove gljive.

Najlakše ju je proizvesti procesom inficiranja predhodno sterilisane slame micelijom gljive. Sa jednom litrom micelije može se inficirati oko 35 kg nakvašene slame.

Inkubacija traje 15 do 20 dana, nakon čega se uklanja plastika sa džakova, pakuju u redove i povremeno osvetljavaju da bi nicanje gljiva bilo ravnomerno. Za dobro plodonošenje, jako je važno održavati visoku relativnu vlažnost prostorije vlaženjem prostorije i supstrata.

Berbu se 10 dana nakon perioda inkubacije, svakih 10 do 14 dana.

Ukupan prinosi iznosi 20% od težine vlažnog supstrata.

Organska poljoprivreda

Organska poljoprivreda predstavlja sistem održive poljoprivrede, visoko zasnovan na lokalnim resursima koji održava ekološku ravnotežu i minimizira negativan uticaj poljoprivrede na životnu sredinu. Takođe, podrazumeva proizvodnju u skladu sa strogo definisanim uslovima uz kontrolu celog proizvodnog ciklusa od strane ovlašćene agencije za sertifikaciju.

Cilj organske poljoprivrede je da unapredi zdravlje i produktivnost uzajamno zavisnih zajednica, života zemljišta, biljaka, životinja i ljudi. Osnovne komponente sistema organske proizvodnje su izbegavanje upotrebe veštačkih materija u proizvodnji i promovisanje isključivo prirodnih materija koje se koriste kao đubriva, pesticidi ili aditivi u proizvodnji i preradi hrane. Ključni princip je uzajamno delovanje svih komponenata koje učestvuju u ciklusu proizvodnje hrane. Regionalni uslovi zahtevaju primenu prilagođenih sistema i metoda ove proizvodnje. Sa povećanim interesom za organsku poljoprivredu razvijen je sistem ocenjivanja gazdinstava kako bi se osiguralo da proizvodi označeni i prodavani kao „organski“ potiču sa farmi gde se primenjuju metode organske proizvodnje. Na ovaj način potrošač je siguran u poreklo i kvalitete proizvoda, a istovremeno se štiti i integritet proizvođača.

Međunarodna federacija organskih pokreta za organsku proizvodnju (IFOAM) je prva utvrdila osnovne standarde za organsku poljoprivredu. Ovi standardi su omogućili razvoj organske poljoprivrede u mnogim zemljama sveta i pre donošenja nacionalnih propisa i standarda. Organizacija Ujedinjenih nacija za hranu i poljoprivredu (FAO) i Svetska zdravstvena organizacija (WHO) doneli su smernice za proizvodnju, preradu, označavanje i marketing organski proizvedene hrane. Evropska unija je donela Uredbu saveta br. 2092/91 o organskoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda i indikacijama koje se na to odnose kod označavanja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.

Organska poljoprivreda u zapadnoj Srbiji

Prirodni preduslovi u značajnoj meri ograničavaju razvoj intenzivne poljoprivrede, prevashodno zbog usitnjenosti gazdinstava i obradivog zemljišta, nemogućnosti korišćenja mehanizacije, nedostatka vode i nedovoljno razvijene infrastrukture. Stoga se ovakvi preduslovi, uz nezagađenu životnu sredinu (zemljište, vodu i vazduh), mogu valorizovati kroz razvoj organske poljoprivrede i na taj način sa malim ulaganjima dobiti unapređena sela spremna da plasiraju robu koje trenutno nema na tržištu, a istovremeno spremna za razvoj eko-turizma, što je jedan od prioritetnih ciljeva u razvoju Srbije.

Za odluku o bavljenju organskom poljoprivredom važan je ekonomski motiv, tj. siguran i povoljan plasman proizvoda. Pored tražnje lokalnog stanovništva šansu za plasman proizvoda organske poljoprivrede predstavlja sve veća turistička tražnja. Pokretanje organske poljoprivrede zahteva i proizvodnju ekološke ambalaže i preradu proizvoda na specifičan način, što pruža nove mogućnosti za razvoj male privrede.

Razvojem organske poljoprivrede potrošačima se pruža mogućnost ishrane kvalitetnim proizvodima koji odgovaraju strogim standardima kvaliteta hrane i očuvanja životne sredine. Istovremeno, proizvođačima se otvara novo tržište - izvoz kroz ekoturizam. Usitnjenim gazdinstvima se pruža šansa da kroz radno-intenzivan sistem proizvodnje i sa jeftinim inputima afirmišu svoja gazdinstva kroz održivu (organsku) poljoprivredu.

Osnovni zadaci sertifikacionih tela su:

- obavljanje kontakta sa proizvođačima i primanje prijave proizvodnje
- proveravanje navoda iz prijave (prva-inicijalna kontrola)
- sklapanje ugovora sa proizvođačem o uslovima kontrole i sertifikacije
- kontrolisanje proizvodnje, prerade, pakovanja, skladištenja i transport proizvoda organske poljoprivrede
- određivanje dužine prelaznog perioda
- proveravanje primene metoda organske poljoprivrede
- izdavanje sertifikata za proizvode organske poljoprivrede.

Sistemom sertifikacije treba da se bavi ovlašćeno pravno lice kojeg ovlasti nadležni organ – u ovom slučaju Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

Sertifikat potvrđuje da je jedan proizvod dobijen u skladu sa metodama organske poljoprivrede, a on se nakon izvršene kontrole, izdaje od strane ovlašćenog pravnog lica i proizvod se označava oznakom "proizvod organske poljoprivrede".

Oznaka se izdaje u vidu nalepnice za proizvode i njihove količine za koje je proizvođaču izdat sertifikat. U cilju lakšeg prepoznavanja proizvodi mogu nositi zaštitni znak (logo).

ZAVOD ZA POLJOPRIVREDU "LOZNICA"

015/883-760 883-546

www.zzplo.com